

گمرک الکترونیک و کار آفرینی

با نایدر فضای کسب و کار

مؤلفان: علیرضا مقدسی و سید اعمام آریان

با مقدمه ای از:

دکتر مسعود کرباسیان

معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه

: مقدسی، علیرضا، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور : گمرک الکترونیک و کارآفرینی با تاکید بر فضای کسب و کار/ مولفان

علیرضا مقدسی، سجاد اعتمادیان؛ با مقدمه‌ای از مسعود کرباسیان.

مشخصات نشر : تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ ص.: مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۱۵۰۰۰۰ ریال 978-964-468-487-6 :

وضعیت فهرست : فیا

نویس

موضوع : گمرک -- تکنولوژی اطلاعات

موضوع : بازرگانی الکترونیکی

موضوع : کارآفرینی

شناسه افزوده : اعتمادیان، سجاد، ۱۳۶۱ -

شناسه افزوده : کرباسیان، مسعود، ۱۳۳۱ - مقدمه‌نویس

شناسه افزوده : شرکت چاپ و نشر بازرگانی

رده بندی کنگره : HJ۱۳۹۴۶۶۰۹ : ۷۰۸

رده بندی دیویی : ۴۴۸/۳۵۲ :

شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۴۴۲۷۱

شابک: ۶-۴۸۷-۴۶۸-۹۶۴-۹۷۸

نام کتاب: گمرک الکترونیک و کارآفرینی

مؤلفان: علیرضا مقدسی و سجاد اعتمادیان

چاپ اول: ۱۳۹۴

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

شمارگان: ۴۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

ناشر: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، بالاتر از بلوار کشاورز، شماره ۱۲۰۲.

تلفن: ۶۶۹۳۹۳۲۹

وبسایت: www.cppc.ir

پیشگفتار

حسابداری و اهمیت صادرات کالا و خدمات برای کشورها موجب شده است تا ابزار و عوامل موثر در آن را شناسایی و در جهت توسعه صادرات تلاش نمایند. خدمات گمرکی از عوامل موثر در توسعه صادرات کالا و خدمات می باشد.

طی سال‌های اخیر حجم مبادلات تجارت و صادرات کالاهای صنعتی چندین برابر شده است. زمان عملیات، تجارتی به سرعت رو به کاهش است و تجارت بدون کاغذ و الکترونیکی با سرعت بسیار زیادی رو به گسترش می باشد. اکنون از طریق بستر اینترنتی یا تبادل الکترونیکی داده‌ها که یکی از شبکه‌های خصوصی بنا شده کالا سفارش داده می شود، از طریق کارت اعتباری مبلغ تراست و پرداخت می شود و توسط شرکت‌های پست سریع، کالا در یک زمان کوتاه به مقصد آن ارسال می گردد.

بنابراین تجارت در دنیا الکترونیکی شده است و در این زمینه گمرکات کشورهای پیشرفته الکترونیکی شده‌اند و همین موجب بهبود فضای کسب و کار و ایجاد زمینه برای کارآفرینی شده است. از آنجا که ایران هم در مرحله الکترونیکی شدن تجارت قرار دارد، گمرک جمهوری اسلامی ایران نیز در حال تبدیل شدن به گمرک الکترونیک است. بنابراین لازم است که کارکنان گمرکات ایران، تجار، کارگزاران گمرکی، دانشجویان رشته‌های مدیریت و امور گمرکی، شرکت‌های فعال در حوزه صادرات و واردات، شرکت‌های فعال در حوزه حمل و نقل و ترانزیت و سایر افراد علاقمند اطلاعات خود را در مورد گمرک الکترونیک و کارآفرینی افزایش دهند و مبنای کارشان در دنیای تجارت الکترونیک، کارآفرینی باشد. با مطالعه این کتاب معلومات شما در نحوه کار کردن با رویه‌های گمرک الکترونیک از مرحله ثبت

سفارش تا مرحله ترخیص کالا و بررسی فضای کسب و کار جهت انجام معاملات بین‌المللی و افزایش اشتغال و کار آفرینی افزایش می‌یابد.

در پایان لازم است مراتب قدردانی و تشکر خود را از آقایان علیرضا مقدسی و سجاد اعتمادیان که تالیف این اثر ارزشمند را به عهده داشته‌اند، اعلام نمایم و همچنین از زحمات همکاران خود در شرکت چاپ و نشر بازرگانی، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

مجید نیک‌مهر

مدیرعامل شرکت چاپ و نشر بازرگانی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه مسعود کرباسیان	۵
پیشگفتار مولفان	۷
بخش اول	۸
فصل اول: تجارت الکترونیک	۸
۱- مقدمه	۲
۲- فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)	۳
۳- تجارت الکترونیک	۶
تعریف تجارت الکترونیک	۹
۴- هدف تجارت الکترونیک	۱۰
۵- تفاوت تجارت الکترونیک و تجارت سنتی	۱۰
۶- تاریخچه تجارت الکترونیک	۱۱
۷- ویژگی‌های تجارت الکترونیک	۱۲
۸- مزایا و محدودیت‌های تجارت الکترونیک	۱۳
۹- معایب و محدودیت‌های تجارت الکترونیک	۱۶
۱۰- تجارت الکترونیک در ایران	۱۹
۱۱- موانع تجارت الکترونیک در ایران	۲۱
۱۲- چارچوب تجارت الکترونیک	۲۲

۲۳	۱۳- استقرار تجارت الکترونیک
۲۳	۱۴- مراحل توسعه (سطوح بلوغ) تجارت الکترونیک
۲۶	۱۵- مدل‌های تجارت الکترونیک
۲۹	۱۶- سازمان الکترونیکی
۲۹	۱۷- ویژگی منحصر به فرد سازمان الکترونیک
۳۱	۱۸- انتخاب کارکنان
۳۲	۱۹- سازمان‌های تجارت الکترونیک

فصل دوم: گمرک الکترونیک ۳۳

۳۴	۱- مفی گمرک
۳۵	۲- تاریخچه گمرک تا گمرک الکترونیک در ایران
۴۳	۳- نقش گمرک در اقتصاد
۴۴	۴- ادیت گمرک در برنامه تحول اقتصادی
۴۵	۵- نقش گمرک از منظر مالی
۴۵	۶- نقش گمرک در تجارت بین‌الملل
۴۶	۷- تسهیل تجارت
۴۷	۸- چشم‌انداز گمرک
۴۸	۹- چشم‌انداز گمرک جمهوری اسلامی ایران
۴۸	۱۰- مأموریت گمرک
۴۹	۱۱- ارزش‌های سازمان گمرک
۵۰	۱۲- اهداف راهبردی گمرک
۵۲	۱۳- راهبردهای گمرک ایران و تحلیل آن
۵۶	۱۴- چالش‌های گمرک ایران
۵۷	۱۵- گمرک الکترونیک و مزایای آن
۵۹	۱۶- آشنایی با سیستم الکترونیکی ثبت سفارش
۶۱	۱۷- رویه‌های نوین گمرک الکترونیک
۷۰	۱۸- تاثیر تجارت الکترونیک بر خدمات گمرک
۷۵	۱۹- مزایای به کارگیری تجارت الکترونیک در گمرک

بخش دوم ۷۷

فصل سوم: فضای کسب و کار ۷۷

۷۸	۱- معرفی فضای کسب و کار
۷۹	۲- اصول و مفاهیم فضای کسب و کار
۸۲	۳- اهمیت فضای کسب و کار

۴- عوامل موثر بر فضای کسب و کار.....	۸۴
۵- محیط مناسب برای کسب و کار و کارآفرینی.....	۸۶
۶- مشکلات ناشی از محیط نامناسب کسب و کار.....	۸۷
۷- شاخص های سنجش فضای کسب و کار.....	۸۸
۸- نگاه اجمالی به زیرشاخص های سهولت کسب و کار.....	۹۲
۹- فضای کسب و کار در ایران.....	۹۳
۱۰- مدل های فضای کسب و کار.....	۱۰۷
۱۱- تارت بین الملل.....	۱۱۲
۱۲- راه ها سیاست های بخش دولتی.....	۱۱۶
۱- منبع انسانی.....	۱۱۶
۱۴- فضای بین المللی.....	۱۱۷
۱۵- حقوق و اراضی ترکی.....	۱۱۷
۱۶- فضای اقتصاد دیجیتال.....	۱۱۸
۱۷- فضای فناوری.....	۱۱۹
۱۸- تسهیل تجاری و فضای کسب و کار.....	۱۲۰
۱۹- ارزش زمانی کسب و کار در تجارت الکترونیک.....	۱۲۲
فصل چهارم: اصول کارآفرینی	۱۲۶
۱- کارآفرینی.....	۱۲۷
۲- اصول و مفاهیم کارآفرینی.....	۱۲۹
۳- عناصر تشکیل دهنده کارآفرینی.....	۱۳۲
۴- عوامل موثر بر خلاقیت.....	۱۳۴
۵- تشخیص فرصت.....	۱۳۸
۶- انواع فرصت.....	۱۴۱
۷- نقش فرصت ها.....	۱۴۲
۸- نقش افراد در کشف فرصت ها.....	۱۴۱
۹- فرصت های کارآفرینانه.....	۱۴۳
۱۰- نقش کارآفرینان در توسعه.....	۱۴۶
۱۱- انواع کارآفرینی.....	۱۴۷
۴- فرهنگ کارآفرینی سازمانی.....	۱۴۹
۵- اهمیت کارآفرینی سازمانی.....	۱۵۰
۶- ویژگی های کارآفرینی سازمانی.....	۱۵۱
۷- راهبرد کارآفرینی سازمانی.....	۱۵۲

- ۸- چالش‌های کار آفرینی سازمانی ۱۵۳
- ۹- آموزش و پرورش کار آفرینی سازمانی ۱۵۶
- ۱۰- عوامل تسهیل‌کننده رشد کار آفرینی در سازمان ۱۵۸
- ۱۱- شرایط سازمان‌های کار آفرین ۱۶۰
- ۱۲- کار آفرینی سازمانی در گمرک ۱۶۱

فصل پنجم: نتیجه‌گیری ۱۶۴

- ۱- نتیجه‌گیری ۱۶۵
- ۲- رابطه کار آفرینی و فضای کسب و کار ۱۶۵
- ۳- تجارت الکترونیک در برابر تجارت سنتی ۱۶۶
- ۴- رابطه تجارت الکترونیک و کار آفرینی ۱۶۸
- ۵- رابطه تجارت الکترونیک با گمرک الکترونیک ۱۶۹
- ۶- عملکرد گمرک الکترونیک در بهبود فضای کسب و کار ۱۷۱
- ۷- عملکرد گمرک الکترونیک در توسعه کار آفرینی ۱۷۵

مقدمه مسعود کرباسیان

در عصر حاضر، محیط سازمان‌ها بسیار متغیر و پیچیده شده است، به گونه‌ای که اندک تعلل در منطبق کردن خود با محیط، زیان‌های بسیاری به سازمان وارد خواهد کرد. سازمان‌ها برای قاء باید پیوسته به دنبال خلاقیت و نوآوری باشند. بازیگران محیط بین‌المللی، امری است که به دنبال الکترونیکی کردن فرآیندهای کاری خود هستند. به دنبال آن سازمان‌ها باید به سمت الکترونیکی شدن پیش بروند. متغیرهای محیط بین‌المللی در حوزه سازمان‌های صنعتی و خدماتی بسیار زیاد هستند و هر کدام خود موثر بر فضای کسب و کار هر کشوری است. اثر الکترونیکی شدن کارها، بسیاری از مشاغل ماهیت خود را از دست داده‌اند، بنابراین باید به دنبال کارآفرینی در سازمان‌ها و کارآفرینی در کسب و کارها رفت. از سری دیگر باید موازنه‌ای بین الکترونیکی شدن سازمان‌ها و فضای کسب و کار ایجاد کرد تا دارایی‌ها بهینه توسعه یابند. در این بین یکی از سازمان‌هایی که تاثیر بسیار زیادی بر فضای کسب و کار کشورها و توسعه کارآفرینی در آنها دارد، سازمان گمرک است. نقش گمرک در هر کشورها به عنوان مرز تعامل اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی، نقشی برجسته و به نوعی معرفت میزان کارآمدی نظام مدیریتی کشورها محسوب می‌شود. رشد روزافزون حجم مبادلات تجاری و تحولات پرشتاب در عرصه تجارت بین‌الملل، جایگاه گمرک را به عنوان اولین مرزبان اقتصادی متمایز از سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های ذی‌مدخل ساخته است و این نقش برای گمرک جمهوری اسلامی ایران با عنایت به هم‌جواری با ۱۵ کشور دیگر و حلقه اتصال بین کشورهای آسیای میانه و قفقاز با آبراه‌های بین‌المللی در جنوب و همچنین مسیر امن و مطمئن شرق به غرب از اهمیت بالاتری برخوردار است.

با توجه به گسترش روزافزون تجارت الکترونیک در دنیا، گمرک نیز از غافله‌ی توسعه تجارت الکترونیک عقب نماند و به منظور بهبود جایگاه ایران در تجارت بین‌المللی و بهبود فضای کسب و کار، اقداماتی انجام داد تا ضمن بهبود تراز ایران در رتبه‌بندی فضای کسب و کار، به حمایت از کارآفرینی سازمانی در داخل سازمان گمرک و حمایت از کارآفرینی کسب و کار در محیط اقتصادی کشور کمک کند. این اقدامات مفید و پایداری که به بهبود فضای کسب و کار و توسعه کارآفرینی در کشور کمک کرده است، توسط گمرک انجام شده است و در حوزه بهبود فرآیندهای ترخیص کالا و تشریفات گمرکی و حمایت از توسعه صادرات و واردات آسان و افزایش رانندگی رده است. که از آن جمله می‌توان به طراحی و راه‌اندازی سیستم اظهار الکترونیک در گمرکات فعال کشور، توسعه راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه‌های هوشمند ورود و خروج کالا و راه‌اندازی سایر سامانه‌های مکانیزه، همچون مسافری، بن‌بیمه، پرداخت الکترونیکی و ... اشاره کرد که اقدامات انجام شده آثار و دستاوردهای فراوانی همچون کاهش زمان، هزینه ترخیص، همچنین کاهش تعداد اسناد را به همراه داشته است. همه این امور به مقررات‌زدایی کمک شایانی کرده است. منظور از مقررات‌زدایی، حذف مقررات باکارد و اضافی است که فرآیند ترخیص کالا را چه برای صادرات و چه برای واردات عباتی می‌کرد. با راه‌اندازی تمامی سامانه‌های الکترونیکی در گمرک می‌توانیم گمرک الکترونیک موجب بهبود فضای کسب و کار و توسعه کارآفرینی در کشور می‌شود. چرا که واردکننده مواد اولیه برای تولید و صادرکننده کالای تولیدی کشور، حداقل زمان ممکن کالای خود را ترخیص و برای آنها ارزش زمانی کسب و کار و برتری در رقابت به ارمغان می‌آورد. از سوی دیگر گمرک الکترونیک به منظور حمایت مالی از تولیدکنندگان داخلی و واردکنندگان مواد اولیه، ضمانت‌نامه‌های بانکی را در کنار سامانه‌های گمرکی در نظر گرفته است. به این ترتیب بنگاه‌های تولیدی و کسب و کارهای داخلی درصدی از دغدغه‌های فکری‌شان و به دنبال کارآفرینی در

فرآیندهای کاری خود و محصولاتشان می‌روند. بهبود فضای کسب و کار ایران در منطقه و جایگاه اول ایران در منطقه را در این حوزه از فعالیت‌های بازرگانی می‌توان شاهد بود. این همان پیروی از اصل اقتصاد مقاومتی است. برای آشنایی بیشتر مخاطبان، یک نمونه از کارهای بزرگ گمرک در ذیل ارائه می‌شود:

پنجه واحد تجاری در یک جمله عبارت است از؛ ارائه متمرکز مجموعه تسهیلات سازمان‌های دولتی به فعالان اقتصادی و تجاری؛ به این معنی که تجار، صاحبان صنعت و تجارت، فعالان حوزه حمل و نقل و صاحبان کالا از طریق پنجره واحد گردش کار مربوط به اسناد تجارت خود را از یک اپراتور متمرکز دنبال می‌کنند. در آن سوی پنجره واحد، مجموعه‌ای از اپراتورها هر یک به نمایندگی از وزارتخانه و سازمان متعلق خود خدمات مورد نیاز تاجر را در یک نقطه به وی ارائه می‌کنند. در سیستم پنجره واحد فعال تجاری پس از تحویل اسناد خود در قالب‌های استاندارد، سازمان‌ها و اپراتور اقتصادی را قادر می‌دارد یک بار و از یک نقطه به فعال اقتصادی سرویس دهند که مجموعه‌ای از مجوزها، گواهی‌ها و اسناد تجاری و حمل را شامل می‌شود. گمرک جمهوری اسلامی ایران با عنوان مرزبان اقتصادی کشور و سازمانی که بیش‌ترین ارتباط و تماس را با فعالان تجارت و حوزه کسب و کار دارد، سعی دارد ضمن به‌روزرسانی خدمات خود همگام با (UN/CEFACT) مرکز تسهیل تجارت الکترونیک سازمان ملل (WCO) سازمان جهانی گمرک با اجرای پنجره واحد گمرکی ضمن تسهیل مبادله اسناد، گام‌های مهمی در راستای حذف اسناد کاغذی از بزرگ‌ترین نهاد مالیاتی دولت بردارد. این مهم نه تنها تاثیر بسزایی در بهبود رتبه کسب و کار کشور خواهد داشت، بلکه نقش مهمی در شفاف‌سازی تراکنش‌های مالی و اطمینان از رفتار برابر اپراتور اقتصادی با تاجر و ذی‌نفع را دارد.

پنجره واحد گمرک از آنجایی که امکان گردش اسناد را بین سازمان‌های دولتی ایجاد می‌کند از آن می‌توان به عنوان درمان بوروکراسی تجارت در سازمان‌های هم‌جوار گمرک نام برد. از جمله مزایای استقرار پنجره واحد گمرک می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: استانداردسازی اتوماسیون اداری در سطح بین‌المللی، تبادل الکترونیکی داده‌ها، پوشش کامل مراحل ترخیص کالا در تمامی رویه‌های واردات و صادرات، موقت، صادرات و ترانزیت، تعریف یکپارچه از پیام‌های سیستمی به منظور رسیدگی به هرگونه نیاز فعلی و آینده برای تبادل اطلاعات، امکان تعریف انواع مازول تحت خدمات پنجره واحد، استفاده از تکنیک‌های انعطاف‌پذیر برای تنظیم هماهنگی از فرآیندهای (گردش اطلاعات) بین سازمان‌های مختلف در پنجره واحد مطابق با استانداردهای جهانی متولی امور گمرک است و اجرای دقیق آن، کشور را قادر می‌سازد تا فرآیند وارد و خروج کالا را ضمن برخط‌سازی متمرکز کند و پایگاه آماری دقیقی از تجارت کشور ایجاد کند و کمک می‌کند با شناسایی گلوگاه‌های مانع بر سر تجارت نسبت به حل و دفع رفرم‌سازی آن اقدام شود. آنچه به عنوان مهم‌ترین اصل تکمیل پنجره واحد ایران یاد می‌شود، همکاری وزارتخانه‌ها و حضور سازمان‌های هم‌جوار در پنجره واحد است. با پیشرفت طرح محسوس شود، متأسفانه عدم همکاری موثر سازمان‌های هم‌جوار می‌تواند به عنوان پاشنه آشیل پنجره واحد باشد که گمرک جمهوری اسلامی ایران در رسیدن ارائه خدمات در حد و اندازه استانداردهای جهانی به مردم عزیز کشورمان به عنوان متولی پنجره واحد در اجرای آن از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کند.

مسعود کرباسیان

معاون وزیر اقتصاد و دارایی

وریس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران

پیشگفتار مولفان

امروزه، مباحث کارآفرینی، تجارت الکترونیک و فضای کسب و کار تبدیل به یک اولویت برای کشورها شده است. در کشور ما هم این امر تبدیل به اولویت شده است. در این میان، ایران به نقش گمرک اشاره کرد که تاثیر بسزایی بر کارآفرینی، تجارت الکترونیک و فضای کسب و کار دارد. گمرک ایران به دنبال تحقق گمرک الکترونیکی است و در این مسیر پدج و خم توانسته است موفقیت‌های بزرگی را به دست آورد. از سوی دیگر سازمان جهانی تجارت، رتبه‌بندی کشورها در حوزه فضای کسب و کار است. از طرف دیگر ما داده‌های سازمان تجارت جهانی ۱۴۰۴ هستیم که باید در تمامی زمینه‌ها در منطقه اولین باشیم. بنابراین همسو با این تغییرات و برنامه‌ها شایسته است سایر سازمان‌های هم‌جوار گمرک از جمله سازمان وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی و سایر سازمان‌ها خبر را هر چه بیشتر به سمت الکترونیکی شدن پیش ببرند. مجموع این تلاش‌ها می‌تواند فضای مناسبی برای کسب و کار و کارآفرینی ایجاد کند و گمرک به تنهایی نمی‌تواند بار توسعه فضای کسب و کار و کارآفرینی را به دوش بکشد.

تجربه کشورهای توسعه‌یافته و تحقیقات نهادهای متخلف بین‌المللی، مانند بانک جهانی نشان داده است که فضای مساعد و بهبود محیط کسب و کار در توسعه کشورها تاثیر بسزایی داشته است. به طوری که بدون وجود شرایط مناسب محیطی برای فعالان اقتصادی امکان رشد و توسعه اقتصادی وجود ندارد. برای دستیابی به جایگاه توسعه اقتصادی، هماهنگی و فعال کردن سیستمی همه عوامل اساسی در ایجاد

فضای کسب و کار یکی از الزامات مهم اهداف مذکور است. در این راستا اتخاذ تدابیر لازم توسط بازیگران عرصه اقتصادی به ویژه نقش دستگاه حاکمیت از اهمیت بالایی برخوردار است. با حضور دولت در این بخش برای بهبود محیط کسب و کار ضمن ایجاد انگیزه و تشویق ورود سرمایه به بازار اقتصادی، فعالیت‌های زیرزمینی و اقتصاد غیررسمی به طور مشهود کاهش خواهد یافت. بدون شک با شفاف‌سازی ایجاد فضای مساعد کسب و کار، فعالیت اقتصاد رسمی گسترش و به مراتب درآمد دولت‌ها با اخذ مالیات، حقوق و عوارض گمرکی و ... افزایش پیدا می‌کند. بنابراین یکی از کارهای دولت تحقق گمرک الکترونیک است.

در زمینه‌های گمرکی و در مجموع فرآیندهای انجام کار در گمرک بسیار تخصصی و پیچیده است، که نیازمند پرسنلی متخصص در این حوزه است. خوشبختانه این سازمان تخصصی دارای پرسنلی متخصص و کارآمد چه در مباحث امور گمرکی و چه در مباحث فناوری اطلاعات است. با الکترونیکی شدن کارها ضمن ساده شدن انجام کار، خدمت‌گیرندگان هم به راحتی می‌توانند کار خود را در گمرک پیش ببرند و تا حدودی نیاز به حضور فیزیکی کم می‌شود.

کتاب حاضر در سه بخش و پنج فصل ارائه شده است که عناوین آنها در فهرست کتاب ذکر شده است. در این کتاب سعی شده است مباحث تجارت الکترونیک و گمرک الکترونیک در کنار مباحث کارآفرینی و فضای کسب و کار آورده شود. چرا که امروزه فعالان حوزه تجارت الکترونیک لازم است با مفاهیم کارآفرینی و فضای کسب و کار نیز آشنایی داشته باشند، لذا به این منظور مفاهیم کارآفرینی و فضای کسب و کار در دو فصل جداگانه آورده شده است.

این کتاب حاصل یک سال مطالعه در حوزه‌های کارآفرینی، تجارت الکترونیک و گمرک است که سعی شده است از مقالات کتاب‌ها، سایت‌های مرتبط و مصاحبه با افراد خبره در حوزه‌های گمرکی، کارآفرینی و تجارت الکترونیک استفاده شود و اطلاعات به روز و جامعی در اختیار مخاطبان قرار دهد. از این کتاب، سازمان گمرک،

تجار، شرکت‌های بازرگانی، کارگزاران گمرکی، سازمان‌های مرتبط با تجارت خارجی، دانشجویان رشته‌های مدیریت (کارآفرینی، بازرگانی، امور گمرکی و IT) و سایر علاقه‌مندان می‌توانند بهره ببرند. از آنجایی که این کتاب همانند همه اثرهای دیگر خالی از اشکال و نقص نیست، امید است اساتید، کارشناسان و دست‌اندرکاران و دانشجویان عزیز با بذل توجه و ارائه نظرات سازنده خویش ما را در مسیر پژوهش بیشتر و ارائه آثار علمی - کاربردی یاری رسانند.

در خیمه این کتاب از کتاب و نوشته‌های داخلی و خارجی متعددی استفاده شده است که در این جا از محضر نویسندگان آنها کسب اجازه و تشکر داریم.

سجاد اعتمادیان

Sajadetemadian@gmail.com

علیرضا مهدی

mc_hadasi@yahoo.com

بهار ۱۳۹۴